

Sygn. akt I Ca 83/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący Sędzia Katarzyna Powalska

Protokolant Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 15 marca 2023 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa Rejonowego Banku Spółdzielczego w L.

przeciwko C. M. i K. M.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu

z dnia 13 grudnia 2022 roku, sygn. akt I C 1397/16

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1, 2 w ten sposób, że :

punktowi 1 nadaje brzmienie : „zasądza od pozwanych C. M. i K. M. solidarnie na rzecz powoda Rejonowego Banku Spółdzielczego w (...) 950,26 (trzydzieści jeden tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt 26/100) złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynając od 22 lipca 2016 roku do dnia zapłaty i oddala powództwo dalej idące”;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. zasądza od pozwanych C. M. i K. M. solidarnie na rzecz powoda Rejonowego Banku Spółdzielczego w L. 560 (pięćset sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym .

Sygn. akt I Ca 83/23

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 13 grudnia 2022 r. wydanym w sprawie I C 1397/16 zasądzone solidarnie od pozwanych: C. M. i K. M. na rzecz powoda Rejonowego Banku Spółdzielczego w L. kwotę 40.749,61 zł, w tym kwotę 38.400,00 zł wraz z odsetkami umownymi od dnia 10 czerwca 2016 r. do dnia zapłaty, naliczanymi według zmiennej stopy procentowej w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego w stosunku rocznym, z tym że nie wyższymi niż dwukrotność odsetek ustawowych za opóźnienie w stosunku rocznym (pkt 1. wyroku) oraz oddalono powództwo co do kwoty 6,10 zł (pkt 2. wyroku). W pozostałym zakresie postępowanie umorzono (pkt 3. wyroku) a nadto ustalono, że pozwani ponoszą solidarnie koszty

postępowania w całości, przy czym szczegółowe wyliczenie w tym zakresie pozostawiono referendarzowi sądowemu – po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie (pkt 4. wyroku).

Powyższe ustalenia powstały w oparciu o następujące ustalenia i wnioski:

W dniu 14 września 2007 r. pozwani: C. M. i K. M. zawarli z powodem Rejonowym Bankiem Spółdzielczym w L. umowę nr (...) o złotowy, konsumencki kredyt mieszkaniowy. Na mocy tej umowy, na wniosek pozwanych Bank udzielił małżonkom M. na okres od dnia 14 września 2007 r. do dnia 31 sierpnia 2017 r. kredytu mieszkaniowego w kwocie 150.000,00 zł z przeznaczeniem na rozbudowę budynku mieszkalnego. Kredyt miał być ewidencjonowany w rachunku kredytowym nr (...), a jego uruchomienie miało nastąpić jednorazowo. Strony uzgodniły, iż kredyt zostanie wypłacony w transzach zgodnie z pisemną dyspozycją kredytobiorców od dnia 14 września 2007 r. do dnia 30 listopada 2007 r.

Za czynności związane z udzieleniem i obsługą kredytu Bank pobrał prowizję w wysokości 2.700,00 zł, stanowiącą 1,8 % kwoty udzielonego kredytu, płatną najpóźniej w dniu uruchomienia kredytu. Całkowity koszt kredytu w dniu zawarcia umowy wynosił zatem 56.271,49 zł i oprócz prowizji w kwocie 2.700,00 zł, obejmował również odsetki od kredytu w kwocie 53.571,49 zł. W umowie znalazł się zapis, iż koszty ustanowienia zabezpieczenia kredytu będą wynosić 569,99 zł i będą obejmować: koszty opłat sądowych związanych z ustanowieniem hipoteki w kwocie 400,00 zł oraz koszty podatku od czynności cywilno-prawnych w kwocie 169,00 zł. Łączny zatem koszt kredytu obejmujący sumę całkowitego kosztu kredytu oraz koszty ustanowienia zabezpieczenia – wyniósł 56.840,49 zł.

Strony zastrzegły, że w przypadku nie wykonania przez pozwanych zobowiązania wynikającego z umowy, kredytobiorcy zobowiązani będą ponieść: koszty wezwań do zapłaty i koszty wezwań (10,00 zł od każdego wezwania), koszty sądowe (od 8 % do 10 % dochodzonego roszczenia), koszty postępowania egzekucyjnego (od 15 % do 25 % dochodzonego roszczenia). W umowie znalazł się także zapis, iż wspomniane koszty zostały określone szacunkowo, na dzień podpisania umowy, a ich ostateczna wysokość uzależniona będzie od sposobu prowadzenia postępowania, w tym postępowania sądowego i egzekucyjnego, jak również obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa.

Strony ustaliły, iż kredyt będzie oprocentowany według zmiennej stopy procentowej określonej uchwałą Zarządu Banku, obowiązującej w okresie naliczania odsetek. Zmienna stopa oprocentowania oznaczała, że oprocentowanie w trakcie trwania umowy będzie mogło ulec zmianie, jeżeli ulegnie zmianie o co najmniej 0,25 punktu procentowego jedna ze stawek: 1) WIBOR 3 M,

2) WIBOR 6 M,

3) rentowność bonów skarbowych 52 tygodniowych,

4) stopa redyskonta weksli NBP,

5) oprocentowanie kredytu lombardowego NBP,

6) wysokość stopy rezerw obowiązkowych.

W dniu zawarcia umowy kredyt oprocentowany był w wysokości 6,97 % w stosunku rocznym. W umowie znalazł się zapis, że zmiana wysokości oprocentowania będzie następowała z dniem wejścia w życie uchwały Zarządu Banku zmieniającej wysokość stopy procentowej. Strony uzgodniły, iż obowiązujące stawki procentowe będą podawane do wiadomości pozwanych poprzez obwieszczenie komunikatu na tablicy ogłoszeń w placówce Banku. Odsetki od kwoty kredytu miały być naliczane miesięcznie począwszy od dnia wypłaty pierwszej transzy, do dnia poprzedzającego spłatę kredytu łącznie, zgodnie ze stanem faktycznym zadłużenia i miały być płatne w okresach miesięcznych, począwszy od dnia 30 września 2007 r. do dnia 31 sierpnia 2017 r. Dla potrzeb umowy strony przyjęły przy tym, iż rok obrachunkowy ma 365 dni, a miesiąc rzeczywistą ilość dni.

W dniu zawarcia umowy rzeczywista roczna stopa oprocentowania kredytu wynosiła 7,78 %.

Strony ustaliły, iż spłata kredytu następować będzie w ratach miesięcznych, począwszy od dnia 31 grudnia 2007 r., przy czym pierwsza rata w wysokości 1.520,00 zł miała być płatna w dniu 31 grudnia 2007 r., a każda następna w wysokości 1.280,00 zł – ostatniego dnia każdego miesiąca, zgodnie z ustalonym harmonogramem spłat, stanowiącym załącznik nr 2 do umowy. Uzgodniono, iż karencja w spłacie kredytu będzie trwała od dnia zawarcia umowy do dnia 30 grudnia 2007 r. i że w okresie tym pozwani będą spłacać powodowi należne odsetki od wykorzystanego kredytu w terminie ostatniego dnia każdego miesiąca. C. i K. małżonkowie M. zobowiązali się dokonać całkowitej spłaty kredytu wraz z należnymi odsetkami do dnia 31 sierpnia 2017 r.

Strony ustaliły, iż spłata rat kapitałowych i odsetkowych następować będzie poprzez pobieranie środków pieniężnych przez Bank z rachunku bankowego kredytobiorców (pозwani upoważnili Bank do dokonywania obciążenia rachunku bankowego nr (...); (...) kwotą należnych rat i odsetek w terminach spłat ustalonych w umowie) lub poprzez wpłaty gotówkowe lub przelew na rachunek w Banku określony w § 2 umowy. Za dzień spłaty strony przyjęły przy tym dzień wpływu środków na konto spłaty kredytu. Uzgodniono również, że jeżeli termin spłaty ustalony w umowie będzie przypadał na dzień ustawowo wolny od pracy, termin spłaty zostanie zachowany, jeżeli spłata nastąpi w pierwszym dniu roboczym następującym po dniu wolnym od pracy.

Zgodnie z zapisem zawartym w § 17 umowy – niespłacona przez kredytobiorców rata (lub część raty) w ustalonym przez strony terminie, miała stać się zadłużeniem przeterminowanym, oprocentowanym według podwyższonej stopy procentowej, która miała być zmienna, uzależniona od wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego i wynosić 4 stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, tj. w dniu zawarcia umowy – 25 % w stosunku rocznym. Zmiana wysokości oprocentowania miała obowiązywać od dnia wejścia w życie uchwały Rady Polityki Pieniężnej, bez konieczności zmiany umowy a o każdej zmianie wysokości oprocentowania kredytu Bank miał powiadamiać kredytobiorców poprzez wywieszenie komunikatu na tablicy ogłoszeń w Banku. Zmiana wysokości stopy procentowej nie stanowiła przy tym zmiany warunków umowy.

Strony ustaliły, iż odsetki będą naliczane od dnia powstania zadłużenia przeterminowanego do dnia poprzedzającego jego spłatę. W umowie znalazł się również zapis, że w razie powstania zadłużenia przeterminowanego, Bank wstrzyma dalsze wypłaty z rachunku kredytowego, począwszy od następnego dnia od umownego terminu spłaty oraz rozpocznie czynności windykacyjne przewidziane w odrębnych przepisach. Strony uzgodniły, że w sytuacji niespłacenia przez pozwanych pełnych rat kredytu za co najmniej dwa okresy płatności wraz z należnymi odsetkami, w terminie określonym w umowie, Bank wezwie kredytobiorców do spłaty zadłużenia w terminie nie krótszym niż 7 dni od dnia otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy. Będzie miał również prawo wypowiedzieć umowę, w przypadku braku spłaty zadłużenia we wskazanym w wezwaniu terminie, przy czym okres wypowiedzenia umowy będzie wynosił 30 dni licząc od dnia wysłania wypowiedzenia. Strony ustaliły, iż wezwania oraz wypowiedzenia będą wysyłane listem poleconym za zwrotnym potwierdzeniem odbioru, przy czym w razie nieodebrania pisma, będzie uważać się je za doręczone w terminie jednorazowo awizowanym przez pocztę. W umowie zapisano również, że po upływie okresu wypowiedzenia, Bank będzie mógł dochodzić swoich należności w trybie postępowania egzekucyjnego, a za wysłane wezwania będzie pobierał od pozwanych opłaty w wysokości ustalonej w Taryfie prowizji i opłat za czynności i usługi bankowe obowiązującej w Banku.

Strony uzgodniły także, że po powstaniu zaległości w spłacie zadłużenia, spłaty dokonywane przez pozwanych będą zaliczane na spłatę zadłużenia w następującej kolejności: należności inne niż odsetki wynikające z umowy kredytowej (kolejno: koszty opłaty, prowizje, itp.), odsetki od zadłużenia przeterminowanego, odsetki zapadłe, kapitał przeterminowany, odsetki bieżące, kapitał.

W umowie znalazł się zapis, że w przypadku naruszenia przez kredytobiorców postanowień umowy, utraty lub przewidywanej (według oceny Banku) utraty wartości zabezpieczenia lub utraty zdolności pozwanych do spłaty zadłużenia - Bank będzie mógł ją wypowiedzieć.

Umowa miała ulec rozwiązaniu w przypadku nie rozpoczęcia wykorzystywania kredytu w terminie 30 dni od daty postawienia kredytu/transzy kredytu do dyspozycji pozwanych. Do jej wygaśnięcia miało natomiast dojść po spłaceniu przez pozwanych zadłużenia.

Strony ustaliły także, że oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu zostanie przesłane kredytobiorcom listem poleconym na ostatni wskazany przez nich adres, a w przypadku nieodebrania przesyłki - za datę doręczenia zostanie przyjęta data pierwszego awizowania przesyłki.

W umowie znalazł się zapis, że po upływie uzgodnionych terminów płatności i po upływie okresu wypowiedzenia, Bank przystąpi do czynności windykacyjnych a koszty związane z windykacją będą ponosić kredytobiorcy. Strony uzgodniły również, że zmiana warunków umowy będzie wymagała zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności – wymóg ten nie będzie jednak dotyczył zmiany oprocentowania.

Składając podpisy pod treścią umowy pozwani oświadczyli, że zapoznali się z treścią Regulaminu udzielania kredytów mieszkaniowych obowiązującym w Banku oraz potwierdzili odbiór: egzemplarza umowy wraz ze wszystkimi załącznikami (w tym harmonogramem spłat kredytu), Regulaminu udzielania kredytów mieszkaniowych oraz wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Po złożeniu wniosku o udzielenie kredytu, a przed podpisaniem umowy, pozwany C. M. omawiał jej warunki (odnośnie: wysokości kredytu, wysokości oprocentowania, sposobu informowania o zmianie wysokości oprocentowania, wysokości prowizji) z pracownicą Banku (...). Ponieważ pozwany nie chciał wyrazić zgody na zaproponowaną przez Bank wysokość prowizji, omawiał on warunki jej ostatecznego określenia z ówczesnym dyrektorem Banku (...).

Pomimo tego, że pozwani mieli możliwość przeczytania umowy przed złożeniem podpisów, nie uczynili tego. K. M. przejrzała umowę dopiero po powrocie do domu. Nie wzbudziła ona u niej żadnych zastrzeżeń. C. M. nie zapoznał się z treścią umowy. Zarówno pracownicy reprezentujący Bank przy zawarciu umowy, jak i sami pozwani parafowali każdą stronę umowy. Wypłata pożyczki pozwany nastąpiła w terminie.

W dniu 5 lipca 2013 r. strony podpisały Aneks nr (...) do umowy kredytu nr (...) z dnia 14 września 2007 r. Aneks ten dotyczył wyłącznie zmiany prawnego zabezpieczenia spłaty kredytu, pozostałe zapisy umowy pozostały bez zmian. Początkowo pozwani spłacali kredyt w umówionych terminach, jednak po pewnym czasie popadli w kłopoty finansowe w związku z wahaniami cen za mleko, tuczniki.

Pozwani na poczet spłaty kredytu dokonali następujących wpłat: w dniu 29 września 2007 r. – 227,24 zł, w dniu 30 października 2007 r. – 414,38 zł, w dniu 27 listopada 2007 r. – 737,11 zł, w dniu 28 grudnia 2007 r. – 2.406,79 zł, w dniu 28 stycznia 2008 r. – 2.157,99 zł, w dniu 29 lutego 2008 r. – 2.133,50 zł, w dniu 31 marca 2008 r. – 2.184,45 zł, w dniu 29 kwietnia 2008 r. – 2.147,32 zł, w dniu 30 maja 2008 r. – 2.168,32 zł, w dniu 30 czerwca 2008 r. – 2.132,23 zł, w dniu 28 lipca 2008 r. – 2.202,77 zł, w dniu 26 sierpnia 2008 r. – 2.214,45 zł, w dniu 29 września 2008 r. – 2.177,06 zł, w dniu 29 października 2008 r. – 2.198,11 zł, w dniu 28 listopada 2008 r. – 2.199,31 zł, w dniu 30 grudnia 2008 r. – 2.238,25 zł, w dniu 29 stycznia 2009 r. – 949,72 zł, w dniu 30 stycznia 2009 r. – 1.280,00 zł, w dniu 27 lutego 2009 r. – 2.128,38 zł, w dniu 31 marca 2009 r. – 2.211,15 zł, w dniu 30 kwietnia 2009 r. – 2.172,27 zł, w dniu 29 maja 2009 r. – 2.192,30 zł, w dniu 29 czerwca 2009 r. – 2.154,30 zł, w dniu 31 lipca 2009 r. – 2.174,62 zł, w dniu 31 sierpnia 2009 r. – 2.165,50 zł, w dniu 30 września 2009 r. – 2.128,08 zł, w dniu 30 października 2009 r. – 2.146,94 zł, w dniu 30 listopada 2009 r. – 2.110,41 zł, w dniu 31 grudnia 2009 r. – 2.128,96 zł, w dniu 28 stycznia 2010 r. – 2.118,96 zł, w dniu 26 lutego 2010 r. – 2.029,70 zł, w dniu 30 marca 2010 r. – 2.101,27 zł, w dniu 30 kwietnia 2010 r. – 2.066,23 zł, w dniu 31 maja 2010 r. – 2.083,31 zł, w dniu 30 czerwca 2010 r. – 2.048,54 zł, w dniu 27 lipca 2010 r. – 2.063,86 zł, w dniu 31 sierpnia 2010 r. – 2.055,91 zł, w dniu 30 września 2010 r. – 2.022,04 zł, w dniu 29 października 2010 r. – 2.037,06 zł, w dniu 30 listopada 2010 r. – 2.004,36 zł, w dniu 31 grudnia 2010 r. – 2.019,39 zł, w dniu 28 stycznia 2011 r. – 2.009,37 zł, w dniu 28 lutego 2011 r. – 1.931,30 zł, w dniu 30 marca 2011 r. – 1.991,69 zł, w dniu 26 kwietnia 2011 r. – 1.959,00 zł, w dniu 31 maja 2011 r. – 1.973,72 zł, w dniu 30 czerwca 2011 r. – 1.942,50 zł, w dniu 29 lipca 2011 r. – 1.954,87 zł, w dniu 31 sierpnia 2011 r. – 1.946,33 zł, w dniu 30 września 2011 r. – 636,28 zł, w dniu 3 października 2011 r. – 2,10 zł, w dniu 6 października 2011 r. – 1.282,52 zł, w dniu 31 października 2011 r. – 1.927,77 zł, w dniu 30

listopada 2011r. – 285,00 zł, w dniu 7 grudnia 2011 r. – 1.619,21 zł, w dniu 30 grudnia 2011 r. – 1.909,22 zł, w dniu 1 lutego 2012 r. – 1.900,96 zł, w dniu 2 marca 2012 r. – 1.853,75 zł, w dniu 2 kwietnia 2012 r. – 1.883,79 zł, w dniu 7 maja 2012 r. – 1.859,74 zł, w dniu 8 czerwca 2012 r. – 1.870,86 zł, w dniu 29 czerwca 2012 r. – 1.835,87 zł, w dniu 7 sierpnia 2012 r. – 1.852,02 zł, w dniu 30 sierpnia 2012 r. – 1.836,16 zł, w dniu 1 października 2012 r. – 1.810,23 zł, w dniu 2 listopada 2012 r. – 540,24 zł, w dniu 8 listopada 2012 r. – 1.285,26 zł, w dniu 4 grudnia 2012 r. – 515,35 zł, w dniu 7 grudnia 2012 r. – 1.282,42 zł, w dniu 7 stycznia 2013 r. – 1.805,86 zł, w dniu 7 lutego 2013 r. – 516,21 zł, w dniu 12 lutego 2013 r. – 1.283,68 zł, w dniu 1 marca 2013 r. – 1.733,79 zł, w dniu 6 kwietnia 2013 r. – 966,54 zł, w dniu 16 kwietnia 2013 r. – 694,22 zł, w dniu 17 kwietnia 2013 r. – 120,06 zł, w dniu 7 maja 2013 r. – 1.752,44 zł, w dniu 6 czerwca 2013 r. – 1.758,07 zł, w dniu 5 lipca 2013 r. – 1.732,45 zł, w dniu 5 lipca 2013 r. – 5.598,62 zł, w dniu 5 grudnia 2013 r. – 1.264,21 zł, w dniu 3 stycznia 2014 r. – 1.691,46 zł, w dniu 7 lutego 2014 r. – 1.682,90 zł, w dniu 7 marca 2014 r. – 1.635,78 zł, w dniu 7 kwietnia 2014 r. – 384,63 zł, w dniu 10 kwietnia 2014 r. – 1.280,72 zł, w dniu 7 maja 2014 r. – 1.643,44 zł, w dniu 2 czerwca 2014 r. – 1.645,15 zł, w dniu 7 lipca 2014 r. – 1.625,76 zł, w dniu 6 sierpnia 2014 r. – 1.629,79 zł, w dniu 8 września 2014 r. – 1.621,79 zł, w dniu 31 października 2014 r. – 1.611,86 zł, w dniu 4 listopada 2014 r. – 320,71 zł, w dniu 14 listopada 2014 r. – 1.284,21 zł, w dniu 10 grudnia 2014 r. – 1.584,10 zł, w dniu 14 stycznia 2015 r. – 1.586,94 zł, w dniu 13 lutego 2015 r. – 297,12 zł, w dniu 16 lutego 2015r. – 1.281,26 zł, w dniu 13 marca 2015 r. – 1.540,02 zł, w dniu 22 kwietnia 2015 r. – 281,09 zł, w dniu 6 maja 2015 r. – 263,00 zł, w dniu 29 maja 2015 r. – 16,13 zł, w dniu 18 czerwca 2015 r. – 275,39 zł, w dniu 29 czerwca 2015 r. – 11,57 zł, w dniu 26 sierpnia 2015 r. – 164,00 zł, w dniu 27 listopada 2015 r. – 600,00 zł, w dniu 29 lutego 2016 r. – 190,00 zł. Dokonywane przez pozwanych wpłaty były zarachowywane zgodnie z regulacją zawartą w § 17 umowy.

W Banku funkcjonował księgowy system informatyczny, który automatycznie księgował wszystkie operacje przeprowadzane w tej placówce, po wcześniejszym wprowadzeniu przez pracowników Banku istotnych elementów umowy do systemu. Bez takiej interwencji pracowników Banku, klienci (w tym pozwani) nie mogliby być obsługiwani a transakcje – nie mogłyby być rejestrowane. Pozwani wystąpili z wnioskiem o restrukturyzację zadłużenia, jednak nie załączyli do niego wymaganych dokumentów, przez co wniosek nie został pozytywnie rozpatrzony.

Ponieważ kredyty wypłacone pozwany przez Bank na podstawie umów nr: (...) z dnia 14 września 2007 r., (...) z dnia 25 lipca 2008 r. i (...) z dnia 17 kwietnia 2014 r., nie zostały spłacone w terminach określonych w tych umowach, w dniu 9 października 2015 r. strona powodowa wystosowała do C. i K. małżonków M. wezwanie do zapłaty, w którym wezwała ich między innymi do zapłaty należności wynikających z umowy nr (...) zawartej w dniu 14 września 2007 r., tj. niespłaconego kapitału kredytu w kwocie 8.960,00 zł, odsetek w kwocie 933,17 zł oraz kosztów w kwocie 6,10 zł – w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy kredytu, wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego i skierowania do sądu wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu/skierowania sprawy na drogę sądową, a następnie wszczęcia przeciwko nim postępowania egzekucyjnego. Jednocześnie Bank poinformował pozwanych, iż usunięcie tych skutków będzie możliwe poprzez natychmiastową spłatę należności, względnie poprzez uzgodnienie z nim warunków jej spłaty. Powyższe wezwanie zostało odebrane przez córkę pozwanych M. M. (2) w dniu 13 października 2015 r.

W domu pozwanych odbierana przez domowników korespondencja była odkładana w kuchni na półce lub przy telefonie. Gdy M. M. (2) odbierała podczas nieobecności pozwanych adresowaną do nich korespondencję, jeszcze tego samego dnia informowała o tym rodziców. W dniu 13 listopada 2015 r. Rejonowy Bank Spółdzielczy w L. Oddział w Z., na podstawie § 17 i § 22 umowy nr (...) o konsumencki kredyt mieszkaniowy z dnia 14 września 2007 r., wypowiedział pozwany wyżej wymienioną umowę, informując ich jednocześnie, że termin wypowiedzenia wynosi 30 dni od daty doręczenia wypowiedzenia. Jednocześnie w treści pisma strona powodowa wezwała pozwanych do zapłaty kwoty 39.719,72 zł (w tym: niespłaconego kapitału kredytu w kwocie 38.400,00 zł, odsetek od kredytu naliczonych od dnia 13 listopada 2015 r. w kwocie 1.313,62 zł oraz kosztów w kwocie 6,10 zł) wraz z dalszymi odsetkami. Przesyłki zawierające wypowiedzenie umowy zostały odebrane przez córkę pozwanych M. M. (2) w dniu 17 listopada 2015 r.

W dniu 10 czerwca 2016 r. strona powodowa wystosowała do pozwanych wezwanie do zapłaty, w których wezwała C. i K. małżonków M. do uiszczenia: niespłaconego kapitału kredytu w kwocie 38.400,00 zł, odsetek od kredytu naliczonych od dnia 9 czerwca 2016 r. w kwocie 2.690,76 zł, kosztów w kwocie 6,10 zł oraz dalszych odsetek od

dnia sporządzenia wezwania do dnia zapłaty według zmiennej stopy procentowej w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP - w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwań. Przesyłki zawierające wezwania do zapłaty odebrała pozwana K. M. w dniu 13 czerwca 2016 r. W dniu 19 października 2016 r. (po wytoczeniu powództwa) pozwani wpłacili na poczet spłaty kredytu kwotę 330,00 zł.

Na dzień 9 czerwca 2016 r. (dzień sporządzenia wyciągu z ksiąg banku) zadłużenie pozwanych wynosiło 41.085,71 zł (kapitał w kwocie 38.400,00 zł, odsetki umowne naliczone do dnia 17 grudnia 2015 r. włącznie w kwocie 784,15 zł, odsetki od kapitału przeterminowanego naliczone do dnia 9 czerwca 2016 r. włącznie w kwocie 1.895,46 zł, koszty wysyłki zawiadomienia o zaległościach w kwocie 6,10 zł).

Sąd Rejonowy rozpoznający niniejszą sprawę w pierwszej kolejności doszedł do przekonania o nieprzedawnieniu dochodzonego przez powodów roszczenia oraz o niezasadności zarzutów odnoszących się do dokumentów stanowiących wypowiedzenie umowy kredytu przez stronę powodową. Odnośnie zarzutów pozwanych pod adresem niektórych postanowień umownych, zdaniem Sądu I instancji jedynie regulację dotyczącą obciążenia pozwanych kosztami wezwań należało uznać za niedopuszczalną. Unormowania te należało uznać zdaniem tegoż sądu za abuzywne, ponieważ konsumenci nie powinni ponosić, oprócz oprocentowania kredytu, innych kosztów, a zwłaszcza kosztów podejmowanych przez powoda czynności windykacyjnych. Nie są to bowiem czynności podejmowane przez bank na zlecenie konsumenta bądź w jego interesie. Pozostałe regulacje zdaniem Sądu Rejonowego nie miały charakteru abuzywnego. W szczególności Sąd Rejonowy nie miał wątpliwości co do tego, że postanowienia określające zastosowanie zmiennej stopy procentowej były ważne. Określono w umowie bowiem w sposób jednoznaczny oprocentowanie kredytu i to, że może ono ulec zmianie we wprost wskazanych okolicznościach. W ocenie Sądu Rejonowego brak jest podstaw do przyjęcia, iż powód w przypadku ewentualnych zmian oprocentowania kredytu postępowałby w sposób dowolny, czy arbitralny, gdyż kryteria zmienności oprocentowania zostały w umowie określone w sposób niebudzący wątpliwości. Jednocześnie, że kwestia ta była indywidualnie uzgadniana z pozwanymi.

Apelację od tego orzeczenia wywiódł pełnomocnik pozwanych, zaskarżając je w części, co do pkt 1 i 4 zaskarżonego wyroku. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. polegające na braku poczynienia przez Sąd w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku jakichkolwiek ustaleń dotyczących tego, że warunki przedmiotowej umowy kredytu, w tym warunki zmienności oprocentowania zawarte w treści przedmiotowej umowy nie były uzgadniane indywidualnie z pozwanymi i na ich treść pozwani nie mieli rzeczywistego wpływu;
2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 385¹ § 1 i 3 k.c. oraz art. 69 ust. 2 pkt 5 w zw. z art. 76 ustawy – Prawo bankowe i w zw. z art. 58 § 1 k.c. poprzez ich nieprawidłową wykładnię i uznanie, że klauzula wysokości oprocentowania przedmiotowego kredytu nie stanowi niedozwolonego postanowienia umownego i wiąże strony, podczas gdy klauzula ta stanowi de facto blankietowe upoważnienie dla banku do ustalenia wysokości oprocentowania, a podobne klauzule zostały wielokrotnie uznane za niedozwolone i umieszczone w rejestrze klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w W., a co za tym idzie, umowa kredytu łącząca strony jest nieważna, co powinno skutkować oddaleniem powództwa w całości;
3. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 65 k.c. w zw. z art. 481 § 2 k.c. poprzez dokonanie nieprawidłowej wykładni umowy stron, skutkującej obciążeniem pozwanych umownymi odsetkami sankcyjnymi (w wysokości odsetek maksymalnych) podczas gdy umowa stron nie przewidywała jakie odsetki należą się od kapitału kredytu postawionego w stan wymagalności, a więc w tym zakresie należne są wyłącznie odsetki ustawowe za opóźnienie.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty, skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości w stosunku do obojga pozwanych,

2. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanych solidarnie obowiązku zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych za obie instancje wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wydania orzeczenia do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na apelację, pełnomocnik strony powodowej wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się częściowo zasadna.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że co do najistotniejszych elementów, stan faktyczny został ustalony w niniejszej sprawie prawidłowo. Sąd Rejonowy w sposób niebudzący wątpliwości ustalił treść łączącej strony umowy oraz okoliczności jej zawarcia. Jasnym pod względem dowodowym był również czas, od którego kredytobiorcy zaprzestali terminowego wykonywania swojego zobowiązania, w czym szczególną zasługę odegrał dowód z opinii biegłej z zakresu księgowości. Stąd też, zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. należało uznać za niezasadny, tym bardziej, że z treści uzasadnienia zarzutu wynika raczej, iż był on skierowany jedynie przeciw uzasadnieniu orzeczenia Sądu I instancji.

Rozważając ten zarzut dojść należy do odmiennego przekonania aniżeli skarżący. Sąd I instancji na łamach uzasadnienia wyroku wskazuje, że kwestia zmienności oprocentowania była uzgadniana indywidualnie przez bank z kredytobiorcami, na co wskazują – przywoływane wprost przez Sąd Rejonowy – zeznania świadka Z. Ł.. Kwestia oceny materiału dowodowego pod kątem udowodnienia, iż kredytobiorcy indywidualnie uzgadniali treść zapisów dotyczących zmienności oprocentowania, nie budziła wątpliwości Sądu Okręgowego, co będzie miało kapitalne znaczenie w dalszej części niniejszych rozważań. To bowiem różnica w ocenie prawnej tak ustalonego stanu faktycznego skutkowałą koniecznością wydania orzeczenia o charakterze reformatoryjnym.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z kolei z § 2 tego przepisu, jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

W myśl powyższej regulacji postanowienia niezgodnione indywidualnie są zakazane wówczas, gdy kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to jednakże postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Klauzula generalna dobrych obyczajów zawiera w swojej treści zasady współżycia społecznego (rozumiane jako normy moralne wiążące w stosunkach międzyludzkich) oraz normy obyczajowe, które nie zawsze dają się kwalifikować jako reguły moralne, a które mogą mieć istotne znaczenie dla obrotu (do obyczajów starannego przedsiębiorcy należeć powinna szczególna troska o dobro konsumenta jako nieprofesjonalnego uczestnika obrotu). Sprzeczne z dobrymi obyczajami ukształtowanie praw i obowiązków narusza w sposób rażący interesy konsumenta, gdy szczególnie mocno godzi w jego dobra majątkowe lub wartości niemajątkowe, niekoniecznie należące do kategorii dóbr osobistych (np. odbiera konsumentowi czas wolny, nakazując mu uczestniczyć w skomplikowanych procedurach lub gromadzić dokumenty niekonieczne z punktu widzenia interesów przedsiębiorcy). Klauzulami abuzywnymi nie mogą być postanowienia zastrzegające główne świadczenia stron, jeżeli sformułowane są jednoznacznie. R. legis tego rozwiązania tkwi w tym, że świadczenia główne, a więc te, które są zasadniczym przedmiotem zobowiązania i wyznaczają jego cel, jeżeli określone są w sposób niebudzący wątpliwości, nie mogą być niezauważone przez rozsądnego konsumenta zawierającego umowę. Konsument wymaga natomiast ochrony przed postanowieniami ubocznymi, które w chwili przystąpienia do umowy mogą mu się wydawać mało istotne, a które, mimo dokonanej na pierwszy rzut oka oceny, stają się dla niego źródłem

poważnych niedogodności (G. Karaszewski [w:] Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, LEX/el. 2023, art. 385(1)).

Właśnie przez wzgląd na chroniącą kredytobiorców – konsumentów powyższą regulację, Sąd Okręgowy podzielił zasadniczy zarzut apelacji pozwanych, odnoszący się do niedozwolonego charakteru klauzuli zmiennego oprocentowania. W kontekście powyższego Sąd Okręgowy dokonał odmiennej od Sądu Rejonowego oceny treści § 13 umowy wiążącej strony i ostatecznie doszedł do wniosku o jej abuzywności.

Zgodnie z § 13 ust. 1-5 umowy kredyt jest oprocentowany według zmiennej stopy procentowej określonej uchwałą Zarządu Banku, obowiązującej w okresie naliczania odsetek. Zmienna stopa oprocentowania oznaczała, że oprocentowanie w trakcie trwania umowy będzie mogło ulec zmianie, jeżeli ulegnie zmianie o co najmniej 0,25 punktu procentowego jedna ze stawek:

- 1) WIBOR 3 M,
- 2) WIBOR 6 M,
- 3) rentowność bonów skarbowych 52 tygodniowych,
- 4) stopa redyskonta weksli NBP,
- 5) oprocentowanie kredytu lombardowego NBP,
- 6) wysokość stopy rezerw obowiązkowych.

W dniu zawarcia umowy kredyt oprocentowany był w wysokości 6,97 % w stosunku rocznym. W umowie znalazł się zapis, że zmiana wysokości oprocentowania będzie następowała z dniem wejścia w życie uchwały Zarządu Banku zmieniającej wysokość stopy procentowej. Strony uzgodniły, iż obowiązujące stawki procentowe będą podawane do wiadomości pozwanych poprzez obwieszczenie komunikatu na tablicy ogłoszeń w placówce Banku.

Nie ulega wątpliwości Sądowi Okręgowemu, że zmiana stopy oprocentowania kredytu nie może być pozostawiona swobodnej ocenie banku. Warunki zmiany stopy oprocentowania powinny być dokładnie określone w umowie i zależeć od zaistnienia konkretnych przesłanek. Przy czym także konkretne przesłanki powinny być określone w sposób pozwalający na późniejszą sądową kontrolę postanowień umownych dotyczących zmiany stóp procentowych i nie powinny podlegać swobodnej ocenie banku.

Przywołane wyżej brzmienie § 13 umowy sprowadza się jednak do tego, że powodowy Bank miał prawo (w drodze uchwały Zarządu) dokonać jednostronnej zmiany ustalonego w umowie poziomu oprocentowania, w sytuacji wystąpienia przesłanek wskazanych w tym zapisie. Rzecz jednak w tym, że o ile umowa dość precyzyjnie wskazuje na warunki kiedy może dojść do takiej aktywności banku, o tyle nie precyzuje już dalej w jaki sposób zmiana ta ma się odbywać oraz jakie (i czy w ogóle) istnieją po stronie banku ograniczenia. Tak sformułowane postanowienie nie pozwala ustalić kiedy oprocentowanie ulegnie zmianie, o jaką wartość i w jakim kierunku. Nie przewiduje też żadnych reguł dotyczących obniżenia oprocentowania, na przykład gdy wskaźniki ekonomiczne będą na to pozwalały. Mocno formalistyczne, literalne rozumienie powyższych postanowień mogłoby prowadzić do absolutnie nieakceptowalnego wniosku, że zgodne z umową byłoby np. ustalenie oprocentowania chociażby na poziomie odsetek maksymalnych, gdyby – przykładowo - WIBOR 3M uległ jakiegokolwiek zmianie o 0,25 punktu procentowego (także nawet wówczas, gdyby się zmniejszył). Powyższe w ocenie Sądu obrazuje, iż w omawianym przypadku nie istnieje żaden czytelny i weryfikowalny mechanizm zmiany oprocentowania kredytu. Sąd Okręgowy nie zgadza się zatem z twierdzeniem Sądu I instancji, jakoby „kryteria zmienności oprocentowania zostały w umowie określone w sposób niebudzący wątpliwości”. O ile sytuacje, w których zmiana oprocentowania może w ogóle mieć miejsce, zostały określone dość precyzyjnie, o tyle twórcy umowy zatrzymali się jakby „w pół drogi” i nie wzbogacili tych zapisów o kryteria, jakimi miałby kierować się Zarząd Banku podejmujący stosowną uchwałę. Analiza zaferowanych w materiale dowodowym

sprawy uchwał Zarządu powodowego banku także nie spełnia kryterium czytelności zastosowanego mechanizmu i ostatecznie przyjętego poziomu zmian oprocentowania.

W konsekwencji uznania powyższych zapisów za abuzywne, Sąd Okręgowy musiał rozważyć kwestię możliwości utrzymania umowy w mocy po wyeliminowaniu niedozwolonych klauzul. W tym zakresie, Sąd Okręgowy nie podzielił już argumentacji strony skarżącej. Jak już wcześniej wspomniano, zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c., jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

W ocenie Sądu wyeliminowanie ze spornej umowy wspomnianych klauzul dotyczących zmienności oprocentowania nie skutkuje koniecznością stwierdzenia nieważności całej umowy. Warto bowiem zwrócić uwagę, że przewidziane w umowie pierwotne oprocentowanie ustalone na poziomie 6,97% zostało indywidualnie uzgodnione przez kredytobiorców, co zostało niewątpliwie wykazane w procesie. Jeśli więc wyeliminować możliwość sprzecznej z prawem zmiany oprocentowania kredytu w myśl § 13 umowy, to w dalszym ciągu wiążące dla stron pozostaje oprocentowanie ustalone indywidualnie przez strony umowy na poziomie 6,97%. W ocenie Sądu, wyeliminowanie powyższych klauzul nie powoduje, że umowa jest niemożliwa do realizacji, traciłaby swój pierwotny sens czy też prowadziłaby do pokrzywdzenia konsumenta. Dlatego też, należało uznać, że pomimo wyeliminowania klauzuli zmiany oprocentowania, w dalszym ciągu strony wiąże zapis dotyczący oprocentowania na poziomie 6,97% a sama umowa jest w pozostałym zakresie ważna.

Powyższe skłaniało Sąd do rozważenia wysokości kwot, jakie miałyby przy uwzględnieniu wyżej wskazanej sanacji umowy pozostawać do zapłacenia przez stronę pozwaną przy ciągłym obowiązywaniu oprocentowania na poziomie 6,97%. Zgodnie z opinią biegłej z dziedziny księgowości, na dzień wniesienia pozwu, tj. 21 lipca 2016 r. należność całkowitego rozliczenia kredytu wynosiłaby 31.950,26 zł, którą to kwotę należy uznać za dług pozwanych względem banku.

Zarazem nie ma znaczenia fakt, na jaki wskazuje biegła oraz strona apelująca, że jeżeliby przyjąć powyższy poziom oprocentowania (6,97%) jako obowiązujący przez cały czas trwania umowy, to na moment składania przez bank oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytu, pozwani nie zalegali ze spłatą co najmniej dwóch rat kapitałowo odsetkowych, co w myśl art. 17 § 6 umowy warunkowało dopuszczalność wypowiedzenia umowy przez bank. W ocenie Sądu nie ma to jednak znaczenia, albowiem zawarta przez strony umowa miała w swym założeniu obowiązywać do września 2017 r. Skoro więc, we wrześniu 2017 r. umowa zakończyłaby „naturalnie” swój byt, biorąc pod uwagę stan na moment orzekania, nie ma już znaczenia, czy mogła być w listopadzie 2015 r. skutecznie wypowiedziana, czy też nie.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd częściowo podzielając argumentację skarżących, że nie można w realiach niniejszej sprawy przyjmować oprocentowania żądanego przez powodowy bank, przyjął kwotę kredytu, jaka stanowi jego rozliczenie na moment wniesienia pozwu w sprawie przy pierwotnym oprocentowaniu (6,97%), lecz tylko z odsetkami za opóźnienie, nie zaś odsetkami karnymi.

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy w punkcie I. wyroku zmienił zaskarżony wyrok w punktach 1 i 2 w ten sposób, że nadał punktowi 1. wyroku Sądu Rejonowego brzmienie, w myśl którego zasądzono od pozwanych solidarnie na rzecz powoda 31.950,26 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, poczynając od dnia następnego po dniu wniesieniu pozwu do dnia zapłaty, jednocześnie oddalając powództwo dalej idące.

Konsekwencją powyższego rozstrzygnięcia, nieaprobującego w szczególności tezy o konieczności uznania całej umowy za nieważną, w punkcie II. wyroku oddalono apelację w pozostałej części, na podstawie art. 385 k.p.c.

Z uwagi na fakt, że apelacja strony pozwanej okazała się zasadna jedynie w części, tj. w 22% w odniesieniu do wartości przedmiotu zaskarżenia, na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w punkcie III. wyroku rozstrzygnięto o kosztach postępowania apelacyjnego. Koszty procesu w postępowaniu apelacyjnym ukształtowały się łącznie na poziomie 5.640,00 zł (w tym: po stronie powodowej – 1.800,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego; po stronie pozwanego – 1.800,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego oraz 2.040,00 zł tytułem opłaty od apelacji). Wobec powyższego, strona powodowa jest odpowiedzialna za powstałe koszty procesu w kwocie 1.240,00 zł

(5.640,00 zł x 22%). Tym samym, strona pozwana winna zwrócić stronie powodowej 560,00 zł (1.800,00 zł – 1.240,00 zł) tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.